

USNESENÍ

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců JUDr. Marcely Sedmíkové a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci žalobce: **R.E.**, zast. JUDr. Alenou Jirovcovou, advokátkou se sídlem v Jičíně, Šafaříkova 161, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Valdice**, nám Míru 55, 507 11 Valdice, o stížnosti žalobce proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 4. 2015, **t a k t o :**

- I. **Žaloba se odmítá.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou ze dne 12. 4. 2015, doručenou nadepsanému krajskému soudu dne 15. 4. 2015, domáhal přezkoumání rozhodnutí o kázeňském trestu, který mu byl uložen podle § 46 odst. 3 písm. a) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVTOS“). Žalobce se měl dopustit porušení § 28 odst. 1 a odst. 2 písm. j) ZVTOS (poškození cizího majetku a přechovávání nepovolené věci). Dále bylo žalobcovo chování vyhodnoceno jako porušení čl. 19 odst. 6 Vězeňského řádu Věznice Valdice. Kázeňský trest ze dne 30. 3. 2015 spočíval v uložení důtky. Stížnost žalobce proti tomuto rozhodnutí zamítl speciální pedagog Vězeňské služby České republiky, Věznice Valdice, JUDr. František Šveda, rozhodnutím ze dne 8. 4. 2015. Toto rozhodnutí o stížnosti napadl žalobce včas podanou žalobou, kterou se domáhá přezkoumání uvedeného rozhodnutí žalované podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Ve velmi podrobné žalobě žalobce hned v úvodu zdůraznil, že legitimitu svého podání odvíjí od nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08. Připomněl, že aktuální právní úprava, přijatá po nálezu Ústavního soudu, umožňuje soudní přezkum kázeňských trestů uložených dle ust. § 46 odst. 3 písm. e) až h) ZVTOS. Připustil, že jemu uložený kázeňský trest – důtka, tedy trest uložený dle ust. § 46 odst. 3 písm. a) téhož zákona, je ze soudního přezkumu vyňatý i nadále. Dle žalobce Ústavní soud ovšem konstatoval, že při posuzování důvodnosti či nedůvodnosti připuštění soudního přezkumu nehraje roli výhradně druh uloženého kázeňského trestu, ale také tzv. „následkový potenciál“ uloženého kázeňského trestu ve smyslu zásahu do osobnostní sféry potrestaného. Tvrdil, že pokud by nebyla jeho žaloba soudem projednána, došlo by v jeho konkrétním případě k nerespektování obsahu nálezu Ústavního soudu. Argumentoval tím, že v přímé návaznosti na

uložení kázeňského trestu (důtky) nastupují další následky, které v souhrnu dávají tomuto kázeňskému trestu potenciál požadovanou intenzitu zásahu do osobnostní sféry žalobce naplnit. Žalobce byl v důsledku uložení kázeňského trestu přeřazen do nižší skupiny vnitřní diferenciaci, čímž došlo ke zhoršení podmínek ve výkonu trestu odnětí svobody. Dále ředitel věznice vzal zpátky návrh na přeřazení žalobce do věznice s mírnějším režimem. Konečně se uložený kázeňský trest negativně promítne při rozhodování soudu o podmíněčném propuštění žalobce z výkonu trestu.

Dále se žalobce věnoval podrobnému popisu skutkových okolností svého případu, vyjádřil se k věrohodnosti slyšených svědků, tvrdil porušení práva na spravedlivý proces, namítal, že mu nebyl k ochraně jeho práv ustanoven v řízení před správními orgány zástupce a navrhl doplnění dokazování. Z uvedených důvodů požadoval napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalované k dalšímu řízení.

Žalobce si požádal o osvobození od soudních poplatků a současně o ustanovení zástupce. Po vyhodnocení osobních, majetkových a výtěžkových poměrů žalobce předseda senátu žádosti žalobce vyhověl, usnesením ze dne 18. 5. 2015, č. j. 30A 40/2015-29, přiznal žalobci zcela osvobození od soudního poplatku a dále mu ustanovil k ochraně jeho zájmů v dané věci zástupce.

Na výzvu krajského soudu se k žalobě vyjádřila žalovaná ve velmi podrobně zpracovaném stanovisku s datem 12. 5. 2015. V něm jednak zaznamenala průběh řízení před správním orgánem I. stupně včetně označení důkazů, ze kterých bylo při uložení kázeňského trestu vycházeno. Především však poukázala na ust. § 52 odst. 4 ZVTOS, podle kterého důtka jako kázeňský trest nepodléhá soudnímu přezkumu. Z uvedeného důvodu navrhla žalobu jako nepřipustnou odmítnout.

Na vyjádření žalované reagoval žalobce dalším podáním ze dne 24. 7. 2015. V něm opět poukázal na jím citovaný nálezn Ústavního soudu a setrval na svém přesvědčení, že v jeho konkrétním případě je přezkoumání uloženého kázeňského trestu soudem, bez ohledu na druh trestu, nezbytné. Žalovaná v reakci na toto podání zopakovala své stanovisko ohledně nepřipustnosti podané žaloby s odkazem na ust. § 68 písm. e) s.ř.s., přičemž setrvala na odmítnutí žaloby.

Posléze se k věci ještě vyjádřila soudem ustanovená zástupkyně žalobce, která ve svém podání z 31. 8. 2015 prakticky odkázala na argumentaci předestřenou žalobcem, tedy zejména na obsah výše uvedeného nálezu Ústavního soudu. Zdůraznila, že v důsledku vydaného kázeňského trestu byl žalobce přeřazen do nižší diferenciacní skupiny, rovněž se tato skutečnost negativně promítne do úvah soudu v případě žádosti žalobce o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody event. přeřazení do věznice mírnějšího typu. Navrhla proto, aby krajský soud individuálně posoudil právo žalobce na přezkoumání daného rozhodnutí o uložení kázeňského trestu, resp. přezkoumání rozhodnutí o stížnosti týkající se tohoto kázeňského potrestání.

Podle ust. § 52 odst. 4 ZVTOS Přezkoumání rozhodnutí o uložení kázeňských trestů podle § 46 odst. 3 písm. e) až h) a rozhodnutí o zabrání věci se lze domáhat u soudu za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem ve stejném rozsahu, v jakém je takový přezkum možný v řízení o přestupku. Rozhodnutí vydaná v kárném

řízení, kterými byly uloženy kázeňské tresty podle § 46 odst. 3 písm. a) až d) a i), nepodléhají přezkoumání soudů.

Žalobce, jak vyplývá z jím podané žaloby, si je vědom, že přezkoumání kázeňského trestu uloženého ve formě důtky je ze soudního přezkumu vyloučeno. Přesto s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08, dovedl, že s přihlédnutím k navazujícím následkům, které jsou automaticky s uloženým kázeňským trestem spojeny (přeřazení do nižšího stupně vnitřní diferenciací, řízení o přeřazení do mírnějšího typu věznice a vliv na výsledek žádosti o podmíněčné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody), by nebylo ústavně konformní žalobu meritorně neprojednat.

Podstatou sporu tak žalobce učinil otázku, zda-li vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí žalované o stížnosti ve věci uloženého kázeňského trestu – důtky, je ústavně konformní, a to s přihlédnutím k závěrům odkazovaného nálezu. Pro srozumitelnost následné argumentace je vhodné zmínit, že do doby přijetí shora uvedeného nálezu obsahovalo ust. § 76 odst. 6 ZVTOS, ve znění do 30. 6. 2011, kompetenční vyluku, podle které byla rozhodnutí Vězeňské služby v kázeňském řízení, s výjimkou kázeňského trestu propadnutí věci a rozhodnutí o zabránění věci, vyloučena ze soudního přezkumu.

Se žalobcem lze souhlasit potud, že v odkazovaném nálezu dospěl Ústavní soud k závěru v tom smyslu, že paušální vyloučení rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení ze soudního přezkumu, bez jejich diferenciací z hlediska zásahu do základních lidských práv odsouzeného, je v rozporu s ústavní zárukou práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny. Současně se však zcela jasně přihlásil k závěru, že smyslem přijatého nálezu nemá být dosažení soudního přezkumu u všech kázeňských trestů, ale pouze u těch, které výrazným způsobem zasahují do osobní integrity odsouzeného.

Podle přesvědčení krajského soudu nemůže být žalobce, i přes jím předloženou argumentaci, se svým návrhem úspěšný. Předmětná otázka byla již totiž řešena jak Ústavním soudem, tak Nejvyšším správním soudem.

Je nezbytné připomenout, že zákonodárce reflektoval na výše uvedený nálezy Ústavního soudu legislativní úpravou ZVTOS, podle které se lze s účinností od 1. 7. 2011 domáhat soudního přezkoumání rozhodnutí o uložení kázeňských trestů podle § 46 odst. 3 písm. e) až h) ZVTOS. Naproti tomu, rozhodnutí vydaná v kárném řízení, kterými byly uloženy kázeňské tresty podle § 46 odst. 3 písm. a) až d) a i), soudnímu přezkumu nepodléhají, přičemž důtka se ukládá podle § 46 odst. 3 písm. a) citovaného zákona.

Ústavní soud v žalobcem odvolávaném nálezu výslovně připustil, že u některých kázeňských trestů, které nezasahují výrazným způsobem do osobní integrity odsouzeného (čl. 36 odst. 2, 4 Listiny i čl. 6 odst. 1 Úmluvy), lze zákonnou vyluku ze soudního přezkumu akceptovat.

Na jeho nálezy reagoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7. 6. 2012, čj. 5As 73/2012-40, v němž uvedl následující: „*Důtku přitom Ústavní soud explicitně zařadil mezi kázeňské tresty mírnější povahy. Důtka je skutečně nejmírnějším z*

kázeňských trestů uvedených v taxativním výčtu v § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neboť ze své povahy nepředstavuje pro odsouzeného jakoukoli bezprostřední újmu. Pokud jde o možné nepřímé dopady takového rozhodnutí, jakkoli Ústavní soud v citovaném nálezu konstatoval, že uložení (každého) kázeňského trestu má vliv na případné podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, zjevně nepovažoval samotnou tuto souvislost s řízením o podmíněném propuštění odsouzeného (příp. s dalšími řízeními a postupy v rámci výkonu trestu odnětí svobody) u mírnějších kázeňských trestů (tedy zejména u důtky) za dostačující pro to, aby byla taková rozhodnutí považována za zásah od základních práv podle Listiny nebo za „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jestliže zároveň připustil právě u těchto méně závažných kázeňských trestů zákonnou výlukou ze soudního přezkoumání.“

Z výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu lze bez dalších pochybností uzavřít, že argumentace uplatněná žalobcem nemá dostatečnou sílu, a proto ve světle závěrů citovaného rozhodnutí nelze žalobci přisvědčit.

Další oporu pro odmítnutí žaloby našel krajský soud v usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 1. 2015, sp. zn. I. ÚS 3688/14. Ústavní stížnost se týkala problematiky aktuálně krajským soudem řešené v tomto rozhodnutí, tedy otázky, zda-li je vyloučena možnost soudního přezkumu ve věci rozhodnutí o uložení kázeňského trestu dle § 46 odst. 3 písm. a) ZVTOS, důtky, resp. zda-li se lze proti rozhodnutí, kterým speciální pedagog věznice zamítl žalobcovu stížnost proti uložení tohoto kázeňského trestu, bránit žalobou dle ust. § 65 s.ř.s.

Ústavní soud se nejprve vypořádal s přijatelností předložené stížnosti, neboť právě s ohledem na výlukou ze soudního přezkumu nepodal stěžovatel žalobu ve správním soudnictví dle § 65 zákona s.ř.s. Ústavní stížnost se tak jevila Ústavnímu soudu jediným prostředkem ochrany, který se odsouzenému proti uloženému kázeňskému trestu ve formě důtky nabízel, avšak s touto upřesňující argumentací: *„Jinak řečeno, samotný fakt, že je určitý typ rozhodování orgánů veřejné moci vyloučen z přezkumu správních soudů, neimplikuje sám o sobě, že by byla zcela nepřípustná i ústavní stížnost směřující proti takovému rozhodnutí; taková ústavní stížnost však musí směřovat k ochraně základních práv nebo svobod zaručených ústavním pořádkem, nikoli k ochraně práv zákonných.“*

Ústavní soud k předloženému problému zaujal zcela shodné stanovisko, jaké již dříve učinil Nejvyšší správní soud ve výše odkazovaném rozhodnutí. Krajský soud si tak může dovolit na závěry usnesení Ústavního soudu plně odkázat, neboť v sobě obsahují odpovědi na zásadní námitky žalobcem uplatněné. Bylo by neefektivní jinými slovy opisovat obsah a závěry, které jsou v rozhodnutí Ústavního soudu vysloveny zcela jasně, a stejně tak logicky a srozumitelně vyargumentovány. Výslovně se v usnesení uvádí následující:

„Do základních práv nebo svobod zaručených ústavním pořádkem však kázeňský trest ve formě důtky podle § 46 odst. 3 písm. a) zákona o výkonu trestu odnětí svobody z povahy věci zasáhnout prakticky nikdy nemůže, a ústavní stížnost směřující proti uložení tohoto trestu tudíž nebude prakticky nikdy dosahovat ústavní úrovně a bude nutně odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.“

Uložení důtky přitom bylo tím kázeňským trestem, jehož vyloučení ze soudního přezkumu označil za souladné s Listinou i Ústavní soud, a to v nálezu sp.

zn. Pl. ÚS 32/08 ze dne 29. 9. 2010 (N 204/58 SbNU 809; 341/2010 Sb.), v jehož bodě 28 výslovně uvedl důtku jako příklad kázeňského trestu mírnější povahy, jehož vyloučení ze soudního přezkumu je s článkem 36 odst. 2 Listiny souladné. Tato souladnost je dána tím, že rozhodnutí o uložení důtky nelze pokládat za "rozhodnutí týkající se základních práv a svobod podle Listiny", neboť jím nemůže zásadně dojít k zásahu do jakéhokoli základního práva nebo svobody."

Potenciálně si lze představit toliko vliv, který by nezákonně uložená důtku mohla mít na posuzování toho, zda odsouzený ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal či neprokázal polepšení, což by mu podle § 88 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, mohlo umožnit naplnit podmínky pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Pokud by však při udělování důtky došlo k protizákonnosti či excesu, který by ve svém důsledku mohl mít vliv na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, a tedy zprostředkovaně i na základní právo na osobní svobodu chráněné článkem 8 Listiny, příslušelo by posouzení této situace trestnímu soudu rozhodujícímu o tomto podmíněném propuštění, nikoli Ústavnímu soudu rozhodujícímu o ústavní stížnosti proti samotnému rozhodnutí o uložení důtky.

Při aplikaci těchto kritérií na rozhodnutí napadená stěžovatelem Ústavní soud shledává, že v případě řízení o uložení důtky jde o jednání, (i) které vnitrostátní právo označuje jako kázeňské, nikoli trestní delikty. Povaha deliktu (ii) je kázeňská, neboť jejím smyslem je udržet kázeň a pořádek ve věznicích, včetně kontroly nad tím, s kým vězni telefonují, přičemž tyto delikty se týkají pouze úzké skupiny obyvatel, totiž vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody. Co se týče (iii) závažnosti trestu, důtku sama o sobě nijak nezasahuje do stěžovatelových ústavních ani zákonných práv a nemá sama o sobě žádný vliv na jeho faktické postavení ve výkonu trestu.

Všechna tato tři kritéria tedy vedou k závěru, že řízení o uložení důtky nelze podřadit pod vymezení "trestního obvinění" ve smyslu čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy. Ke stejnému závěru ostatně Ústavní soud dospěl již v usnesení sp. zn. I. ÚS 1785/08 ze dne 21. 10. 2008, v němž k povaze důtky udělené vězni ve výkonu trestu odnětí svobody uvedl, "že se jedná o jeden z nejmírnějších trestů, pokud (subjektivně nahlíženo) ne zcela nejmírnější, které zákon o výkonu trestu odnětí svobody zná. V tomto kontextu se Ústavní soud domnívá, že takový kázeňský přestupek a uložení takového trestu rozhodně nespadá pod pojem trestní obvinění (criminal charges), o kterém by musel rozhodovat orgán soudního typu, jak vyžaduje čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Pro svůj odlišný charakter a důsledky totiž nyní posuzovaný kázeňský přestupek nelze srovnávat s trestnými činy nebo správními delikty. Kázeňské přestupky vězňů i ukládané tresty dosahují nižší intenzity než trestní sankce a jejich cílem je zajistit běžný pořádek a kázeň ve věznicích. Jednou z jejich hlavních funkcí je (negativní) motivace k plnění povinností stanovených právními předpisy a vnitřními řády, a to osobám, která byly již k omezení osobní svobody pravomocně odsouzeny řádným soudem."

V posuzované věci se tak žalobce v rozporu s § 52 odst. 4 ZVTOS domáhá soudního přezkumu správního rozhodnutí, proti kterému není žaloba z důvodů popsanych v tomto rozhodnutí přípustná (§ 68 písm. e) s.ř.s.). Krajský soud tak proto žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný náhradu nákladů řízení nenárokoval.

P o u č e n í :

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.)

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Hradci Králové dne 21. září 2015

JUDr. Jan Rutsch, v.r.
předseda senátu